

IULIA BRIA

**PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE
- PRINCIPIU FUNDAMENTAL
AL PROCESULUI PENAL**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

IULIA BRIA

**PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE – PRINCIPIU
FUNDAMENTAL AL PROCESULUI PENAL**

*Aprobat spre publicare de către Senatul Universității de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul.*

Recenzenți:

Tatiana Vizdoga, doctor, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova.

Artur Airapetean, doctor, conferențiar universitar,
Universitatea de Studii Europene din Moldova.

Boris Glavan, conferențiar universitar, doctor habilitat în drept,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI.

Vitalie Jitariuc, doctor, conferențiar universitar. Decan al Facultății de
Drept și Administrație Publică, Universitatea de Stat
„Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul.
Cercetător asociat al Institutului de Cercetări Juridice
„Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române.
Membru al Asociației Criminaliștilor din România.

Date despre autoare:

Iulia Bria, doctor în drept. Avocat, cabinetul avocatului „Iulia Bria”.
Mediator în cadrul cabinetului avocatului „Iulia Bria”.

E-mail: ijitariuc@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2989-0524>

IULIA BRIA

PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE

**PRINCIPIU FUNDAMENTAL
AL PROCESULUI PENAL**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2025

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Artur Airapetean

Conf. univ. dr. hab. Boris Glavan

ISBN 978-606-37-2710-8

© 2025 Autoarea volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autoarei, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presă Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Cuprins

Abrevieri	7
Cuvânt înainte	9
Capitolul 1. Evoluția și direcțiile de cercetare doctrinară privind prezumția de nevinovăție în dreptul procesual penal.....	13
1.1. Dimensiunea teoretico-juridică a prezumției de nevinovăție în doctrina procesual-penală din Republica Moldova.....	13
1.2. Prezumția de nevinovăție prin prisma cercetărilor științifice din alte state.....	31
Capitolul 2. Prezumția de nevinovăție în procesul penal: noțiune, importanță și reglementare.....	71
2.1. Sorgința și evoluția noțiunii de prezumție de nevinovăție în procedura penală.....	71
2.2. Noțiunea și importanța prezumției de nevinovăție în procesul penal	100
2.3. Esența și importanța consecințelor juridice care rezultă din prezumția de nevinovăție.....	138
Capitolul 3. Principiul prezumției de nevinovăție în cadrul fazelor prejudiciare și judiciare ale procesului penal.....	175
3.1. Prezumția nevinovăției și sarcina probei în cadrul fazelor prejudiciare și judiciare ale procesului penal.....	175
3.2. Interpretarea dubiilor în probarea învinuirii în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului	209

3.3. Presumpția de nevinovăție și recunoașterea vinovăției de către bănuit, învinuit, inculpat	229
Concluzii și recomandări	257
Bibliografie	261

Abrevieri

alin. – alineat

art. – articol

C. contr. – Cod contravențional

CP RM – Cod penal al Republicii Moldova

CPC RM – Cod de procedură civilă al Republicii Moldova

CPP RM – Cod de procedură penală al Republicii Moldova

CE – Consiliul Europei

CEDO – Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CtEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

HP CSJ – Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție

DUDO – Declarația Universală a Drepturilor Omului

Ed. – Editura

nr. – număr

Op. cit. – operă citată

p. – pagină

pp. – pagini

pct. – punct

RDP – Revista de Drept Penal

RRD – Revista Română de Drept

red. – redacția

RND – Revista Națională de Drept

SCJ – Studii și Cercetări Juridice

UE – Uniunea Europeană

vol. – volum

și urm. – și următoarele

УК РФ – Уголовный кодекс Российской Федерации
(Codul penal al Federației Ruse)

УПК РФ – Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации
(Codul de procedură penală al Federației Ruse)

Cuvânt înainte

Prezumția de nevinovăție constituie una dintre cele mai importante și mai vechi garanții ale procesului penal, având o valoare axiologică fundamentală în arhitectura oricărui stat de drept. Departe de a reprezenta un simplu enunț normativ, acest principiu exprimă angajamentul unei societăți democratice de a proteja demnitatea umană în raport cu exercitarea puterii coercitive a statului, oferind un cadru juridic menit să prevină abuzurile și să asigure echitatea procedurilor judiciare.

Consacrarea expresă a prezumției de nevinovăție se regăsește în art. 21 din Constituția Republicii Moldova, care prevede: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Prezumția de nevinovăție este consacrată în multiple instrumente juridice internaționale cu valoare normativă majoră, ceea ce subliniază importanța sa fundamentală pentru întregul proces penal. Astfel, acest principiu este proclamat în art. 11 alin. (1) din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în art. 14 al Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și, la nivel intern, în art. 8 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Din punct de vedere istoric, prototipul prezumției de nevinovăție poate fi regăsit în ideea bunei-credințe a persoanei, prezentă încă din dreptul roman. Interpretarea sa modernă, în sens procesual-penal, își are originea în lucrarea clasică a lui Cesare Beccaria – „Despre infracțiuni și pedepse” (1764) –, unde principiul este definit ca un instrument menit să limiteze puterea arbitrară a statului asupra individului.

De-a lungul timpului, prezumția de nevinovăție a cunoscut o evoluție complexă, devenind astăzi un pilon central al procesului penal echitabil. Ea garantează că orice persoană acuzată (bănuț, învinuit, inculpat) beneficiază

de statutul de nevinovat până la pronunțarea unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare. Simpla formulare a unei acuzații nu poate genera restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, astfel cum este permis în cazul persoanelor condamnate definitiv.

Prin urmare, orice măsură restrictivă aplicată unui bănuțit, învinuit sau inculpat trebuie să fie justificată printr-o necesitate evidentă și adoptată strict în conformitate cu legea, fără a anula prezumția de nevinovăție. Aceasta are rolul de a echilibra raportul de forțe dintre stat și individ, oferind acuzatului garanțiile necesare pentru exercitarea deplină a dreptului la apărare și pentru prevenirea abuzurilor instituționale.

Absența consacării prezumției de nevinovăție în legislația procesual-penală ar conduce inevitabil la situația în care persoana bănuțită sau învinuită de comiterea unei fapte infracționale ar fi percepută automat ca infractor. Într-un asemenea context, sarcina de a dovedi nevinovăția s-ar transfera asupra acuzatului, iar eventualele dubii inerente în cadrul probatoriului, ar fi interpretate exclusiv în favoarea acuzării, subminând principiul egalității armelor și dreptul la un proces echitabil.

Deși acest principiu fundamental este consolidat la nivel normativ atât în legislația națională, cât și în instrumentele internaționale de protecție a drepturilor omului, aplicarea sa efectivă în practică ridică încă numeroase provocări. Persistă situații în care funcționari publici sau reprezentanți ai mass-mediei se pronunță public asupra vinovăției unor persoane înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive de condamnare, afectând grav imaginea și statutul juridic al acestora. În mod regretabil, unele hotărâri judecătorești continuă să fie adoptate cu ignorarea cerințelor esențiale derivând din acest principiu, ceea ce denotă persistența unor disfuncționalități instituționale și culturale.

Aceste realități impun necesitatea unei reflecții critice și aprofundate asupra modului în care prezumția de nevinovăție este percepută, aplicată și respectată în sistemul de justiție penală din Republica Moldova. Doar printr-o aplicare fermă și consecventă a acestui principiu se poate asigura protejarea demnității persoanei și consolidarea încrederii în justiție.

În acest context, prezenta monografie își propune o investigație aprofundată a conținutului teoretic și a valențelor practice ale prezumției de nevinovăție, având ca obiectiv clarificarea consecințelor juridice ale acestui principiu și delimitarea riguroasă a raporturilor sale cu celelalte instituții ale procesului

penal. O atenție specială este acordată problematicii sarcinii probei, aplicabilității regulii in dubio pro reo, precum și influenței opiniei publice în comunicarea privind persoanele acuzate.

Scopul principal al lucrării constă în dezvoltarea unei perspective sistemice, coerente și argumentate asupra modului în care prezumția de nevinovăție trebuie garantată pe parcursul întregului proces penal – de la faza urmăririi penale până la pronunțarea unei hotărâri definitive – și, totodată, în formularea unor propuneri de lege ferenda care să contribuie la perfecționarea cadrului normativ și a practicii judiciare naționale.

Prin adoptarea unei metodologii pluridisciplinare – care îmbină analiza doctrinară, comparativă și jurisprudențială cu cercetarea empirică a practicii judiciare – lucrarea își propune să constituie un instrument de reflecție util pentru teoreticieni, practicieni ai dreptului, precum și pentru legiuitor, în demersul comun de consolidare a unui proces penal centrat pe respectarea drepturilor fundamentale ale persoanei.

Adriana Eșanu,
conferențiar universitar, doctor în drept,
Universitatea de Stat din Moldova

ISBN 978-606-37-2710-8